

Dagens ord – sedan

Kort förklaring: Sedan betyder att något händer efteråt eller att man gör något efteråt.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet sedan kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet sedan.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det. Detta kan göras med gester, tecken eller bildsymboler (i exempelvis kommunikationskortor, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel).

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Jag vet vad jag vill av Linn Johnels. Modella särskilt ordet sedan.
- Berätta att dagens ord är sedan.
- Säg ordet sedan med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet.

Förklara ordet

- Säg ”Sedan betyder att något händer efteråt eller att man gör något efteråt”.
- Visa eleverna sakerna och kommentera vad du gör i alla steg. Jag tar kannan, sedan håller jag vatten, sedan öppnar jag locket (till brustabletterna) osv.

Förslag på material:

brustablett, vatten i kannan, glas eller klossar/föremål till annan aktivitet med tydliga steg.

Läs berättelsen

Läs berättelsen om katten Mjau antingen på skärm eller utskriven.

Hämta kattens leksaker

Ta fram katten, eller någon som klätt ut sig till katt kommer in.

Berätta att det är katten Mjau som vill leka. Ge varje elev en varsin leksak. Katten säger: ”jag vill leka med [leksaker]”. Eleverna kan hjälpas åt att se vem som har leksaken. Katten hämtar leksaken, leker med den en stund och säger samtidigt ”jag leker med [leksaker]”. ”Sedan ska jag leka med [leksaker]”. Lek en kort stund till

och lägg tydligt bort den och hämta nästa leksak. Lek med den och säg ”jag leker med [leksaker], sedan ska jag leka med [leksaker]”. Fortsätt tills katten lekt med alla leksakerna. Avsluta med att katten säger ”sedan ska jag vila” leker en kort stund, hämtar kudden, lägger sig och vilar och säger ”Vi ses sedan”.

Förslag på material: leksakskatt eller kattdräkt, kudde, kattleksaker exempelvis boll, strumpa, dammvippa, ficklampa med starkt ljus eller laserpekare.

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**s-e-d-a-n**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Sedan blir bättre med Malin Carla
- Beyazdansen med Märith Bergström Isacsson
- Blomman med Märith Bergström Isacsson
- Först och sen sången med Teckenhatten

Böcker:

Äppelkänslan av Lisen Adbåge

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Använd ordet sedan under hela skoldagen. När ni pratar om vad som hänt under dagen eller en lektion. I instruktioner när ni går igenom arbetsschemat, berätta något roligt som har hänt, då kommer ordet sedan in naturligt. Introducera först/sedanstöd, prata om i vilken turordning elever gjort saker. ”Först gjorde [namn], sedan [namn]”. Hämta inspiration nedan och försök att använda olika kommunikativa funktioner under dagen.

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
sedan! vila sedan sedan vila	inte sedan vill inte sedan göra sedan , (inte nu)	vila sedan ? sedan äta? sedan ? ja, sedan . sedan åka...	sedan (kommentera det du gör under aktivitet)

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet sedan. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Mjau – berättelse
- Mjau – ramsa
- Mjau – välj samma
- Mjau – samtalskarta

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Fota en händelse, skriv ut och lägg i rätt ordning, rita en serie, sekvensbilder, skapa instruktioner tillsammans – gärna med sådant som eleverna själva skulle vilja instruera andra.
Läsa, skriva	Läs en bok eller gör ett drama. Där kommer sedan, vad hände sedan naturligt in i samtalet.
Motorik	Motorikbana, olika steg i en motorisk aktivitet (exempelvis bowling, stafett eller aktivitet med tydliga steg.) Visa först själv och använd ordet sedan, kommentera sedan när eleverna gör.
Vardagsaktiviteter	Kognitiva stöd som synliggör först-sedan eller nu-sedan, dagsschema, arbetsschema, steg-för-steg-instruktioner.
Verklighetsuppfattning	Enkla experiment: poppa mikropopcorn, mentos i läskflaska.

Fler förslag som inspiration!

Experiment: Ballong som blåser upp sig själv

Material: flaska, ballong, ättika, bikarbonat

Ord/fraser: sedan? titta, vad händer sedan? sedan...

Gör så här:

1. Häll ättika i flaskan.
2. Häll bikarbonat i ballongen.
3. Sätt ballongen på flaskan.
4. Lyft upp ballongen så att bikarbonaten faller ner i flaskan.
5. Sedan blåses ballongen upp.

Kommentera under tiden vad du gör "sedan håller jag ättika", "Vad händer sedan?"

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel om ämnet "På promenaden": Sedan kom _____.

Välj en person eller karaktär som engagerar eleverna och presentera den för eleverna (exempelvis visa bild).
Berätta att han var ute och gick. Först var det sol men sedan...

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Bilder på olika väder
- Vädersida i elevens AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

s e d a n

